

TQF กับ การเป็นอาจารย์มืออาชีพ

TQF for Professionals

จิรณี ตันติรัตน์วงศ์¹ | Jiranee Tantiratanavong

บทคัดย่อ

มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.) หรือ Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF : Hed) หรือเรียกย่อๆ ว่า TQF เป็นแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 มีขั้นตอนการปฏิบัติตามแบบ มคอ. 1 - 7 ดังนี้ แบบ มคอ. 1 มาตรฐานคุณวุฒิระดับสาขา/สาขาวิชา เป็นแบบกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตในแต่ละระดับการศึกษา คุณลักษณะของบัณฑิต องค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาที่จำเป็นต้องมีในหลักสูตร แบบ มคอ. 2 รายละเอียดของหลักสูตร เป็นแบบฟอร์มอธิบายภาพรวมของการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่ทำให้บัณฑิตบรรลุผลการเรียนรู้ของหลักสูตร นำผลการเรียนรู้อย่างน้อย 5 ด้านไปสู่การปฏิบัติแบบ มคอ. 3 รายละเอียดของรายวิชา เป็นการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการของแต่ละรายวิชา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องและเป็นไปตามที่วางแผนแบบ มคอ.4 รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม เป็นการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการในรายวิชา หรือกิจกรรมที่นักศึกษาจะออกฝึกงาน ออกฝึกภาคสนาม หรือสหกิจศึกษา แบบ มคอ. 5 รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา เป็นรายงานผลการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน เมื่อสิ้นภาคการศึกษา แบบ มคอ. 6 รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม เป็นการรายงานผลการฝึกงาน การออกฝึกงาน การฝึกงานภาคสนาม หรือสหกิจศึกษา มคอ. 7 รายงานผลการดำเนินการหลักสูตร เป็นรายงานผลประจำปี ประกอบด้วยข้อมูลทางสถิตินักศึกษาที่เรียนในหลักสูตร สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถาบัน สรุปภาพรวมรายงานของรายวิชาในหลักสูตร ประสิทธิภาพของการสอน

คำสำคัญ : TQF อาจารย์มืออาชีพ

¹ อดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา และอดีตผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษด้านมาตรฐานการศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร

Abstract

Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF : Hed) or TQF is a document setting out the structure consistent with the national standard framework qualification for higher education in 2009, it is procedure with Form TQF1-7 as follows : Form TQF 1 Level Qualification Framework in discipline/field is the designed standard of learning outcome of the graduate in each level, characteristics, body of knowledge needed in the program; Form TQF 2 Program Description is the descriptive form of overall program management, the instruction which is enable the graduate to achieve the program learning, taking at least five domains of learning to action; Form TQF 3 Course Syllabus proposes information involved the priority of course management in order to organize it in consistent with the plan; Form TQF 4 Experience Description features an information involved the priority of course management or activity which student is about to apprentice, field experience or multi-disciplinary study; Form TQF 5 Report of Course Implementation Result is a report of achievement of the lecturer's instruction in the end of term; Form TQF 6 Report of Field Experience Implementation Result is a report of apprentice result, field experience or multi-disciplinary study; and Form TQF 7 Report of Program Implementation Result is contained with the information of enrollment in the program, internal and external circumstance of the institution, outline of course report in the program with its' efficiency.

Keywords : TQF, Professional Teacher

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศเรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552 (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF : Hed) หรือที่เรียกกันย่อๆ ว่า TQF เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 และคณะกรรมการ การอุดมศึกษา (กกอ.) ได้ประกาศเรื่องแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 ซึ่งครบ 5 ปี ในปี

พ.ศ. 2557 นี้กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จะต้องทำการประเมินเพื่อปรับปรุงให้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประกาศ กกอ.จะมีรายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางในการนำประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง TQF (ซึ่งเป็นเรื่องนโยบาย) สู่การปฏิบัติโดยนอกจากการชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติแล้วในภาคผนวกจะมีแบบ มคอ. 1 – 7 (มคอ. ย่อมาจากมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา) ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะใช้ มคอ. 2 – 7 เป็นแนวทางในการบริหารและดำเนินการหลักสูตร โดยให้มีหัวข้อต่างๆ ตามที่กำหนดเป็นอย่างน้อย สถาบันฯ สามารถเพิ่มเติมหัวข้ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสะท้อนเอกลักษณ์/อัตลักษณ์ของสถาบันฯ และสอดคล้องกับระบบการบริหารจัดการของสถาบันฯ สำหรับ มคอ. 1 สกอ. จะดำเนินการให้ผู้เชี่ยวชาญของแต่ละสาขา/สาขาวิชาเป็นผู้จัดทำ

แบบ มคอ. 1 มาตรฐานคุณวุฒิระดับสาขา/สาขาวิชา

เป็นแบบการกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตในแต่ละระดับการศึกษาของสาขา/สาขาวิชา ซึ่งจะกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตในสาขา/สาขาวิชา ปริญญา และองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาที่จำเป็นต้องมีในหลักสูตรสาขา/สาขาวิชาและระดับคุณวุฒินั้นๆ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไข ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการการเรียนการสอนที่สถาบันฯ ต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อเป็นหลักประกันว่าหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอน สามารถบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ในสาขา/สาขาวิชา และระดับคุณวุฒิเดียวกันจะมีผลการเรียนรู้ไม่น้อยกว่าที่กำหนด แบบ มคอ. 1 นี้เป็นแบบที่ กกอ. กำหนดให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญใช้ในการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่างๆ ให้สอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา/สาขาวิชาจะเป็นการรวมตัวกันของคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิในสาขา/สาขาวิชานั้นๆ ช่วยกันจัดทำ มคอ. 1 เมื่อ กกอ. มีมติเห็นชอบ มคอ. 1 ตามที่คณะผู้เชี่ยวชาญเสนอแล้ว จะเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการลงนามประกาศใช้เพื่อให้สถาบันฯ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่เดิมตามแบบ มคอ. 2 (รายละเอียดของหลักสูตร) โดยสถาบันอุดมศึกษาสามารถบรรจุเนื้อหาสาระในส่วนที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ใน มคอ. 1 ได้อย่างอิสระ เหมาะสม และตรงกับความต้องการหรือเอกลักษณ์ของแต่ละสถาบันฯ

ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่างๆ แล้ว ดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2552
2. มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาล พ.ศ. 2552
3. มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาโลจิสติกส์ พ.ศ. 2552
4. มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม พ.ศ. 2553
5. มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ พ.ศ. 2553
6. มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี พ.ศ. 2553
7. มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี พ.ศ. 2554)
8. มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย พ.ศ. 2554
9. มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ พ.ศ. 2554
10. มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ พ.ศ. 2554
11. มาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ พ.ศ. 2554
12. มาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2555
13. มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด พ.ศ. 2556
14. มาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชากายภาพบำบัด พ.ศ. 2556

ดังนั้น สถาบันฯ ไตที่เปิดสอนหลักสูตรสาขา/สาขาวิชาที่มีประกาศมาตรฐานคุณวุฒิฯ (มคอ. 1) แล้ว หรือจะเปิดหลักสูตรใหม่สาขา/สาขาวิชาที่มี มคอ. 1 แล้วต้องนำ มคอ. 1 ของสาขา/สาขาวิชานั้นมาเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตร (มคอ. 2) ในกรณีที่ เป็นหลักสูตรบูรณาการระหว่างสาขาวิชา และสาขาวิชาเหล่านั้นมี มคอ. 1 แล้ว ต้องนำ มคอ. 1 ของสาขาวิชาเหล่านั้นมาเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตร (มคอ. 2) นอกจากนี้ มคอ. 1 สาขา/สาขาวิชาต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ขณะนี้ สกอ.ยังดำเนินการให้ผู้เชี่ยวชาญ สาขา/สาขาวิชาต่างๆ ร่วมกันจัดทำ มคอ. 1 อีกจำนวน 21 สาขา/สาขาวิชา มคอ. 1 จะจัดทำสาขา/สาขาวิชาหลักๆ จะมีได้จัดทำทุกสาขา/สาขาวิชาที่เปิดสอนในสถาบันฯ ฉะนั้นเมื่อสถาบันฯ ต้องการเปิดสาขาวิชาใดหรือปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชาใดที่ไม่ใช่ 14 สาขา/สาขาวิชาดังกล่าว สถาบันฯ ก็เริ่มดำเนินการตามแบบมคอ. 2

แบบ มคอ. 2 รายละเอียดของหลักสูตร

เป็นแบบฟอร์มสำหรับอธิบายภาพรวมของการจัดหลักสูตร การจัดการเรียน การสอนที่จะทำให้บัณฑิตบรรลุผลการเรียนรู้ของหลักสูตรนั้นๆ โดยจะถ่ายทอดผล การเรียนรู้ที่คาดหวังของบัณฑิตที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (อย่างน้อย 5 ด้าน : ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้าน ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิง ตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสาขา/สาขาวิชา ที่เน้นทักษะ ปฏิบัติต้องเพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย) ไปสู่การปฏิบัติกรณีหลักสูตรสาขา วิชานั้นมี มคอ. 1 แล้วต้องพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรตามแนวทางของ มคอ. 1 โดย แต่ละสถาบันฯ สามารถบรรจุเนื้อหาสาระเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ได้ อย่างอิสระ เหมาะสม ตรงกับความต้องการหรือเอกลักษณ์ของสถาบันฯ โดยคณาจารย์ ผู้สอนจะต้องร่วมกันวางแผนและจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร (มคอ. 2)

มคอ. 2 จะช่วยอธิบายให้นักศึกษาทราบว่าตนต้องเรียนวิชาอะไรบ้าง อาจารย์ จะใช้วิธีการสอนหลักๆ อะไรบ้าง มีวิธีการวัดและประเมินผลอย่างไรที่จะทำให้มั่นใจว่า เมื่อนักศึกษาเรียนสำเร็จแล้วบรรลุผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และนักศึกษา ทราบว่าตนจะต้องมีวิธีการเรียนอย่างไรเพื่อให้มีผลการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรนั้นคาดหวัง นอกจากนี้ มคอ. 2 ยังแสดงความสัมพันธ์ของหลักสูตรกับองค์ประกอบการเรียนรู้เพื่อนำไป สู่คุณวุฒิตามที่กำหนดในมาตรฐานคุณวุฒิ มคอ. 2 จะช่วยให้นักศึกษาเลือกเรียนในหลักสูตรที่ เหมาะกับรูปแบบการเรียนรู้และความต้องการของตนเองได้ รวมทั้งผู้บัณฑิตสามารถใช้ เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณารับบัณฑิตเข้าทำงาน

การจัดทำ มคอ. 2 เมื่อสถาบันฯ ประสงค์จะเปิดสอน/ปรับปรุงหลักสูตรระดับ คุณวุฒิใดของสาขา/สาขาวิชาใด จะต้องพิจารณาศักยภาพและความพร้อมของสถาบันฯ ในการบริหารจัดการหลักสูตรตามแนวคิดของ TQF หรือ มคอ. 1 กรณีที่มีการประกาศ มคอ. 1 ของสาขา/สาขาวิชานั้นแล้ว สถาบันฯ หรือคณะที่เป็นเจ้าของหลักสูตร (ขึ้นอยู่กับ กลไกการบริหารของแต่ละสถาบันฯ) ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร แต่ละหลักสูตรอย่างน้อย 5 คน ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขา/สาขาวิชานั้นๆ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกอย่าง น้อย 2 คน หากมีองค์กรวิชาชีพให้มีผู้แทนองค์กรวิชาชีพร่วมเป็นกรรมการด้วยอย่างน้อย 1 คน ใน มคอ. 2 กำหนดให้แต่ละหลักสูตรต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรอย่างน้อย 5 คน และอาจารย์ประจำหลักสูตร 5 คนนี้อย่างน้อย 2 คน เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

ซึ่งอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรนี้ต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของแต่ละระดับการศึกษา สำหรับกรณีหลักสูตรระดับปริญญาตรีเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีกำหนดให้มีอาจารย์ประจำหลักสูตรซึ่งมีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่า 5 คน และในจำนวนนี้ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ อย่างน้อย 2 คน โดยมีได้กำหนดเรื่องอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรไว้เหมือนระดับบัณฑิตศึกษา ดังนั้นให้อาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์อย่างน้อย 2 คน เป็นอาจารย์รับผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร (บางหลักสูตรกำหนดให้อาจารย์ประจำหลักสูตรทั้ง 5 คนเป็นผู้รับผิดชอบหลักสูตร) เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นสถาบันฯ หรือคณะที่เป็นเจ้าของหลักสูตร (ขึ้นอยู่กับระบบและกลไกการบริหารของสถาบันฯ) ต้องกำหนดอำนาจและหน้าที่ของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตรให้ชัดเจนสอดคล้องกับที่ TQF หรือ มคอ. 1 สาขา/สาขาวิชานั้นกำหนด และต้องมีการสื่อสารให้อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรทุกคนมีความเข้าใจตรงกันและร่วมมือในการนำไปสู่การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร แบบ มคอ. 2 รายละเอียดของหลักสูตร (หรือมักเรียกสั้นๆ ว่าหลักสูตร) เมื่อดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงเรียบร้อยแล้วต้องนำเสนอสภาสถาบันฯ พิจารณานุมัติให้เปิดสอนได้และส่งให้สกอ.รับทราบภายใน 30 วันนับแต่สภาสถาบันฯ อนุมัติ

แบบ มคอ. 3 รายละเอียดของรายวิชา

เป็นการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการของแต่ละรายวิชาเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องและเป็นไปตามที่วางแผนไว้ใน มคอ. 2 ซึ่งแต่ละรายวิชาต้องกำหนดไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และรายละเอียดของเนื้อหาความรู้ในรายวิชา แนวทาง การปลูกฝัง ทักษะต่างๆ ตลอดจนคุณลักษณะอื่นๆ ที่นักศึกษาจะได้รับการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของรายวิชา มีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน วิธีการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลในรายวิชา ตลอดจนหนังสือหรือสื่อทางวิชาการอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ รวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์ในการประเมินรายวิชาและกระบวนการปรับปรุง พุดให้เข้าใจง่ายๆ มคอ. 3 คือ แผนการสอนของรายวิชานั้นเอง

อาจารย์ผู้สอนรายวิชาเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำ มคอ. 3 รายวิชาที่ตนได้รับมอบหมายให้สอน กรณีรายวิชาใดมีอาจารย์สอนหลายคนก็ต้องร่วมกันจัดทำ มคอ. 3 การจัดทำ มคอ. 3 ของแต่ละรายวิชาต้องมีหัวข้ออย่างน้อยตามที่กำหนดใน มคอ.3 และสอดคล้องกับ มคอ. 2 มคอ. 3 ต้องทำให้เสร็จก่อนเปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษายกเว้นกรณี มคอ. 1 ของสาขา/สาขาวิชานั้นจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เช่น มคอ. 1 สาขาพยาบาล กำหนดให้ทำ มคอ. 3 ของทุกรายวิชาในหลักสูตรให้เสร็จก่อนเปิดหลักสูตรเป็นต้น มคอ. 3 ของแต่ละรายวิชาควรเผยแพร่ให้นักศึกษาที่เรียนรายวิชานั้นทราบตั้งแต่ชั่วโมงแรกที่เรียนหรือก่อนเริ่มเรียน โดยจะแจกเป็นเอกสารหรือรูปสื่ออื่นๆ เมื่ออาจารย์ได้ดำเนินการสอนตามแผนที่วางไว้ (มคอ. 3) แล้วจะต้องจัดทำรายงานผลการดำเนินการของรายวิชานั้น โดยต้องมีหัวข้ออย่างน้อยตามที่กำหนดในแบบ มคอ. 5

แบบ มคอ. 4 รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม

เป็นการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการในรายวิชาหรือกิจกรรมที่นักศึกษาจะออกฝึกงาน ออกฝึกภาคสนามหรือสหกิจศึกษา ซึ่งต้องวางแผนให้สอดคล้องและเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (มคอ. 2) โดยจะต้องกำหนดอย่างชัดเจนถึงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ตลอดจนความรู้ความเข้าใจที่นักศึกษาจะได้รับจากการออกฝึก มีการกำหนดกระบวนการหรือวิธีการในการปลูกฝังทักษะต่างๆ ตลอดจนคุณลักษณะอื่นๆ ที่นักศึกษาจะได้รับการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย รวมทั้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลนักศึกษา และการประเมินการดำเนินการตามรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาฝึกประสบการณ์เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำ มคอ. 4 ซึ่งต้องดำเนินการให้เสร็จเรียบร้อยก่อนการเปิดสอนเว้นแต่ มคอ. 1 ของสาขาวิชานั้นจะกำหนดเป็นอย่างอื่น โดยทั่วไปรายวิชาประสบการณ์ภาคสนามมักจะเป็นรายวิชาในชั้นปีสุดท้ายของหลักสูตร

แบบ มคอ. 5 รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา

เป็นการรายงานผลการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนแต่ละรายวิชาเมื่อสิ้นภาคการศึกษา เกี่ยวกับภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนในวิชานั้นๆ ว่าได้ดำเนินการสอนอย่างครอบคลุมและเป็นไปตามแผนที่วางไว้ในรายละเอียดของรายวิชา (มคอ. 3) หรือไม่ และหากไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ต้องให้เหตุผลและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของรายวิชานั้นในครั้งต่อไป หรือเพื่อให้เข้าใจง่าย

มคอ. 5 ก็คือการรายงานว่าอาจารย์ผู้สอนสามารถบริหารจัดการเรียนการสอนตามแผนที่วางไว้ (มคอ. 3) มากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง แก้ไขอะไร อย่างไรไปแล้วบ้างมีอะไรที่ยังแก้ไขไม่ได้ รวมทั้งมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา (มคอ. 5) นี้ อาจารย์ผู้สอนต้องดำเนินการให้เสร็จภายใน 30 วันหลังสิ้นสุดภาคการศึกษาที่สอนรายวิชานั้น การจัดทำรายงานนี้ควรมีการบันทึกประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นระยะๆ ตลอดเวลาของการสอนแทนการจัดทำเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาแล้ว เพื่อให้ได้ประเด็นต่างๆ ครบถ้วนไม่หลงลืมประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่สำคัญ

กรณีที่วิชาใดมีอาจารย์ผู้สอนหลายคน (มีนักศึกษาหลายกลุ่ม) อาจารย์แต่ละคนต้องจัดทำ มคอ. 5 ของกลุ่มที่ตนสอนและมีการประชุมร่วมกันเพื่อจัดทำภาพรวมของการดำเนินการสอนของรายวิชา (มคอ. 5) เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชานั้นๆ ในภาพรวมต่อไป กรณีที่วิชาใดมีอาจารย์ผู้สอนหลายคนโดยมีนักศึกษาเพียงกลุ่มเดียว อาจารย์แต่ละคนจะต้องเขียน มคอ. 5 ในส่วนที่ตนสอน โดยต้องมีการมอบหมายให้อาจารย์คนใดคนหนึ่งเป็นผู้ประมวลภาพรวมของรายวิชานั้นเสนออาจารย์ผู้รับผิดชอบภายใน 30 วันหลังสิ้นสุดภาคการศึกษาที่สอนรายวิชานั้น

มคอ. 3 และ มคอ.5 เป็นหน้าที่ของอาจารย์ผู้สอนแต่ละรายวิชาที่ต้องจัดทำ ให้เรียบร้อยส่งให้ประธานหลักสูตร/อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรตามที่ตั้งบ้านฯ /คณะกำหนดให้รับผิดชอบหลักสูตรตามเงื่อนไขที่กำหนด

แบบ มคอ. 6 รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม

เป็นการรายงานผลการฝึกงาน การออกฝึกภาคสนาม หรือสหกิจศึกษา ว่าได้บรรลุผลการเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้ใน มคอ. 4 หรือไม่ และหากไม่เป็นไปตามแผนต้องให้เหตุผลและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเพื่อการเรียนการสอนครั้งต่อไป รายงานนี้จะครอบคลุมถึงการฝึกประสบการณ์ภาคสนามตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุด ปัญหาด้านการบริหารจัดการและสิ่งอำนวยความสะดวก การวิเคราะห์ผลการประเมินการฝึกของนักศึกษา/อาจารย์ผู้รับผิดชอบ/พนักงาน พี่เลี้ยง มคอ. 6 นี้ อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชานี้จะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 30 วันหลังสิ้นสุดภาคการศึกษาที่นักศึกษาออกฝึกภาคสนาม

มคอ. 4 และ มคอ. 6 เป็นหน้าที่ของอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาต้องดำเนินการจัดทำให้เรียบร้อยเสนอต่ออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรตามเงื่อนไขที่กำหนด

แบบ มคอ. 7 รายงานผลการดำเนินการหลักสูตร

เป็นการรายงานผลประจำปีโดยผู้ประสานงานหลักสูตรหรือผู้รับผิดชอบหลักสูตร/ประธานหลักสูตร/อาจารย์ประจำหลักสูตรเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการหลักสูตร เช่น ข้อมูลทางสถิติของนักศึกษาที่เรียนในหลักสูตรสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถาบันฯ ที่มีผลกระทบต่อหลักสูตร สรุปภาพรวมของรายงานผลของรายวิชาในหลักสูตร ประสิทธิภาพของการสอนในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้าน การเทียบเคียงผลการดำเนินการกับมาตรฐานอื่นๆ ที่มี สรุปผลการประเมินหลักสูตรจากความเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต ตลอดจนข้อเสนอในการวางแผนและพัฒนา รวมทั้งแผนปฏิบัติการในการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เมื่อดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ให้เสนอหัวหน้าภาควิชาและคณบดีให้ความเห็นชอบ โดยต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 60 วันหลังสิ้นสุดปีการศึกษา

การดำเนินการ มคอ. 2 – 7 ของแต่ละหลักสูตรเป็นหน้าที่ของสถาบันฯ ที่ต้องรับผิดชอบดำเนินการ โดยต้องส่ง มคอ. 2 รายละเอียดของหลักสูตรหรือเรียกสั้นๆ ว่า หลักสูตรที่ได้รับความเห็นชอบจากสภาสถาบันฯ แล้วให้สกอ.รับทราบภายใน 30 วันนับตั้งแต่สภาสถาบันฯ ให้ความเห็นชอบสำหรับ มคอ. 3 – 7 ไม่ต้องส่ง สกอ. แต่สถาบันฯ/คณะจะต้องมีระบบจัดเก็บที่มีประสิทธิภาพสามารถค้นหาได้ง่ายเนื่องจากการกำหนดเงื่อนไขของระยะเวลาในการดำเนินการแต่ละ มคอ. เป็นตัวบ่งชี้ผลการดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ และเป็นตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในด้วย เมื่อคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในมาประเมินสถาบันฯ ต้องสามารถแสดงหลักฐาน มคอ. ต่างๆ ถ้าคณะกรรมการฯ ต้องการตรวจสอบ

ตามที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า มคอ. 3 และ มคอ. 5 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ผู้สอนทุกคนในสถาบันฯ ที่ผ่านมาก่อนการประกาศใช้ TQF อาจารย์ส่วนใหญ่จะไม่มีกรจัดทำแผนการสอนและรายงานผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอน จนมีคำกล่าวว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นอาชีพเดียวที่เมื่อได้รับมอบหมายงาน (วิชาสอน) ไปแล้ว ไม่เคยมีการรายงานผู้บังคับบัญชา (หัวหน้าสาขา/หัวหน้าภาควิชา/คณบดี/อธิการบดี) ว่าได้มีการวางแผนการสอนหรือไม่อย่างไร มีการจัดการเรียนการสอนอย่างไร ผลการสอนเป็นอย่างไร การจัดการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอะไรที่จะต้องปรับปรุงบ้างต่างจากอาชีพอื่นๆ เมื่อได้รับมอบหมายงานแล้วจะต้องจัดทำรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บังคับบัญชาเมื่อมีการประกาศใช้ TQF โดยมีการกำหนดแนวทางการบริหารหลักสูตรให้มีการจัดทำ มคอ. ต่างๆ ซึ่งเดิมเมื่อสถาบันฯ ไต่จะเปิดสอนหลักสูตรใด

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (เดิมคือทบวงมหาวิทยาลัย)จะกำหนดเพียงให้สถาบันฯ ดำเนินการจัดทำหลักสูตรตามหัวข้อที่กำหนดเท่านั้น (ซึ่งจะมีเนื้อหาสาระน้อยกว่าที่กำหนดไว้ใน มคอ. 2) ส่งให้ สกอ. (ทบวงฯ) เพื่อเห็นชอบ/รับทราบและส่ง ก.พ. เพื่อรับรองและกำหนดอัตราเงินเดือน เพื่อการเข้ารับราชการกระบวนกรบริหารจัดการเรียนการสอนให้เป็นอิสระของสถาบันฯ แต่ละแห่งกำหนด ซึ่งส่วนใหญ่มักไม่ได้กำหนดให้เป็น ระบบของแต่ละสถาบันฯ เมื่อ TQF กำหนดให้การเปิดสอนแต่ละหลักสูตรจะต้องมีการจัดทำ มคอ. 2 - 7 ทำให้มีทั้งผู้ที่ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอาจารย์บางคนจะเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระงานมากต้องกรอกแบบฟอร์มถึง 7 แบบ และเป็นการก้าวล่วงเสรีภาพทางวิชาการ ในประเด็นเหล่านี้ต้องเรียนว่าตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่า จะเห็นว่าอาจารย์แต่ละคนมีได้ต้องรับผิดชอบหรือทำทั้ง 7 แบบฟอร์มโดย มคอ. 1 สถาบันฯ ไม่ต้องทำ สกอ. เป็นผู้รับผิดชอบ ส่วน มคอ. 2 - 7 เป็นหน้าที่ของสถาบันฯ ที่จะกำหนดระบบและกลไกการบริหารจัดการตามแนวทางที่ TQF ให้ไว้อาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้สอนรายวิชาใดต้องรับผิดชอบในการจัดทำ มคอ. 3 และ มคอ. 5 ของรายวิชานั้น ถ้าได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบรายวิชาฝึกประสบการณ์ภาคสนามหรือสหกิจศึกษา ซึ่งมักจะเป็นรายวิชาในชั้นปีสุดท้ายของหลักสูตร อาจารย์ผู้นั้นก็รับผิดชอบในการจัดทำ มคอ. 4 และ มคอ. 6 สำหรับ มคอ. 2 และ มคอ. 7 เป็นความรับผิดชอบของอาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร การกำหนดให้อาจารย์ต้องวางแผนการสอน (มคอ. 3/5 และรายงานการสอนมคอ. 4/6) รวมทั้งการจัดทำรายงานประจำปีการศึกษา (มคอ.7) นี้ไม่ใช่เป็นการเพิ่มภาระงาน ในข้อเท็จจริงแล้วเป็นงานที่อาจารย์มีหน้าที่ที่ต้องทำแต่ที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มิได้ทำ และอาจารย์ยังคงมีเสรีภาพในการให้ความรู้ทางวิชาการในรายวิชาที่อาจารย์รับผิดชอบได้อย่างเต็มที่ จึงมิได้เป็นการก้าวล่วงเสรีภาพทางวิชาการแต่ประการใด แต่เป็นการทำให้แต่ละหลักสูตรที่เปิดสอนมีระบบการบริหารจัดการอย่างชัดเจน มีการประเมินว่าการจัด การเรียนการสอนนั้นทำให้นักศึกษาบรรลุผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการประเมินจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับอาจารย์ใหม่ส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับแนวทางของ TQF โดยมีความเห็นว่า อาจารย์สถาบันอุดมศึกษามีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เรียนมาก็จริง แต่ส่วนใหญ่อาจจะไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือทักษะในการถ่ายทอดความรู้และการวัดและประเมินผล แม้ผู้ที่มีพื้นฐานการศึกษาด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/การศึกษา เพราะการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรดังกล่าวจะเป็นการจัดการเรียนการสอนสำหรับระดับประถมศึกษา/มัธยมศึกษา ดังนั้นการมีแนวทางใน

การจัดการเรียนการสอนของ TQF จะช่วยพัฒนาความสามารถในการสอนและการวัดและประเมินผลของอาจารย์ระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารสถาบันฯ (หัวหน้าภาค วิชาคณบดี และอธิการบดี) จะสามารถทราบได้ว่ามีการจัดการเรียนการสอนอย่างไร มีอะไรต้องปรับปรุงบ้าง จะต้องมีการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนด้านใดบ้าง เพื่อจะได้วางแผนการปรับปรุง/พัฒนาอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้หากสถาบันฯ ได้จัดเก็บ มคอ. ต่างๆ ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้ง่ายแก่การค้นหาก็จะเป็นประโยชน์กับอาจารย์ที่จะต้องมารับผิดชอบหลักสูตรหรือรายวิชานั้นๆ ต่อมาที่จะเรียนรู้จากประสบการณ์ของอาจารย์คนก่อนๆ ในการบริหารหลักสูตรหรือจัดการสอนรายวิชาที่ได้รับมอบหมายให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น หลีกเลี่ยงปัญหาที่เคยเกิดขึ้นแล้วไม่ให้เกิดซ้ำอีก หรือกรณีอาจารย์ใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์การสอนก็สามารถศึกษา มคอ. 3 – 6 จากฐานข้อมูลที่สถาบันฯ จัดทำไว้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนได้ กรณีที่จะเกิดระบบที่เล็งโดยอัตโนมัติกล่าวคือ อาจารย์ที่ต้องรับผิดชอบต่อมาสามารถเรียนรู้จากอาจารย์ผู้มีประสบการณ์รุ่นก่อนจากฐานข้อมูลที่สถาบันฯ จัดทำไว้ด้วยตนเองได้

การบริหารจัดการหลักสูตรตามแนวทาง TQF (จัดทำ มคอ. 2 – 7) มิใช่ นักศึกษาเท่านั้นที่ได้ประโยชน์ อาจารย์ก็ได้ประโยชน์ในการพัฒนาความเป็นอาจารย์มืออาชีพด้วย สายอาชีพอาจารย์มีการกำหนดให้มีตำแหน่งทางวิชาการจากอาจารย์เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ตามลำดับ ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาจำนวนมากจะมีอาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการค่อนข้างน้อยหรือน้อยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะส่วนใหญ่ ไม่ค่อยเข้าใจในการจัดทำผลงานเพื่อประเมินเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ หรือรับภาระงานสอนมากเกินไปโดยมิได้ให้ความสนใจกับการผลิตผลงานเพื่อเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการ ทำให้อาจารย์บางคนขาดคุณสมบัติของการเป็นอาจารย์ผู้สอนหรืออาจารย์ประจำหลักสูตร หรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร หรืออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ในกรณีที่ไม่มีคุณวุฒิตะดับปริญญาเอกหรือไม่มีตำแหน่งทางวิชาการตามที่กำหนดในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ซึ่งหลักเกณฑ์การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการดังกล่าวข้างต้น กำหนดให้ผลการสอนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการพิจารณา ตัวอย่างเช่น การขอเข้าสู่ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ต้องมีชั่วโมงสอนประจำวิชาใดวิชาหนึ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถาบันฯ มีความชำนาญการสอนและเสนอเอกสารประกอบการสอนที่ผลิตขึ้นตามภาระงานสอน ในกรณีที่สอนหลายวิชาแต่ละวิชามีผู้สอนหลายคน จะต้องเสนอเอกสารประกอบการสอนในทุกหัวข้อที่สอนซึ่งมีคุณภาพดี และได้ใช้ประกอบการสอนมาแล้ว โดยผ่านการประเมินจากคณะกรรมการพิจารณา

ตำแหน่งทางวิชาการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของสภาสถาบันฯ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) ได้ให้แนวทางสำหรับ คณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ ประเมินผลการสอนของผู้เสนอขอตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ (มีความชำนาญ ชำนาญพิเศษ หรือเชี่ยวชาญพิเศษการสอนตามลำดับ) ดังนี้ (1) การวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุผลการสอนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยเสนอเอกสารประกอบการสอน หรือเอกสารคำสอนที่สอดคล้องกับคำนิยาม รูปแบบ การเผยแพร่ และลักษณะคุณภาพที่กำหนด เช่น กรณีขอตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอกสารประกอบการสอนหมายถึงผลงานทางวิชาการที่ใช้ประกอบการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งตามหลักสูตรของสถาบันฯ ที่สะท้อนให้เห็นเนื้อหาวิชาและวิธีการสอนอย่างเป็นระบบ จัดเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้สอนในการใช้ประกอบการสอน โดยจัดทำในรูปแบบเอกสารหรือสื่ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอน ประกอบด้วย แผนการสอน หัวข้อบรรยายที่มีรายละเอียดพอสมควร และอาจมีรายชื่อ บทความหรือหนังสืออ่านประกอบ บทเรียงความคัดย่อเอกสารที่เกี่ยวข้อง chart, tape หรือ slide เป็นต้น มีการเผยแพร่ซึ่งอาจเป็นเอกสารที่จัดทำเป็นรูปเล่มหรือถ่ายสำเนา เย็บเล่มหรือสื่ออื่นๆ เช่น ซีดีรอม ที่ได้ใช้ประกอบการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตรของ สถาบันอุดมศึกษามาแล้ว สำหรับคุณภาพของเอกสารประกอบการสอนให้อยู่ในดุลยพินิจของสภาสถาบันอุดมศึกษาที่จะกำหนดเป็นข้อบังคับ (2) ความสามารถในการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ วิเคราะห์ในวิชาที่สอน (3) ความสามารถใช้เทคนิควิธีการสอนต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและติดตามการสอนตลอดเวลา เช่น ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ยกตัวอย่างประกอบ สอดแทรกประสบการณ์ ใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนคิด และตอบคำถาม ให้เข้าใจได้ชัดเจน (4) ความสามารถให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของวิชาที่เรียนกับวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง (5) ความสามารถให้ผู้เรียนรู้จักแหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าเพิ่มเติม (6) ความสามารถจัดให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตามความเหมาะสม (7) ความสามารถในการใช้สื่อการสอน และอุปกรณ์ช่วยสอนที่เหมาะสมเป็นอย่างดี (8) ความสามารถในการประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนในวิชาที่สอน (9) ความสามารถอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอน

จะเห็นว่าแนวทางการประเมินผลการสอนเพื่อขอตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ของ ก.พ.อ. ที่ยกตัวอย่างมาข้างต้น (สำหรับ รศ. และ ศ. ให้ดูรายละเอียดจากเอกสารแนบท้ายประกาศ ก.พ.อ. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ตามข้อ 8) จะเป็นหัวข้อต่างๆ

ที่ปรากฏใน มคอ. 3 ซึ่งถ้าอาจารย์ผู้สอนได้จัดทำ มคอ. 3 (แผนการสอน) ในรายวิชาที่สอนและจัดทำมคอ. 5 (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) นั้นแล้วนำรายงานผลฯ มาปรับปรุงแผนการสอน (มคอ. 3) ในภาคการศึกษาต่อไปอยู่เสมอ รวมทั้งการนำสู่การปรับปรุง/พัฒนาอาจารย์ในด้านเทคนิคการสอน การวัดและประเมินผลที่คณะ/มหาวิทยาลัย ต้องมีแผนการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนอย่างเป็นระบบ และการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นแก่การเรียนการสอนในกรณีที่มีผู้สอนรายงาน (มคอ. 5) ถึงปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร เช่น หนังสือ/ตำรา/วารสาร อุปกรณ์ เครื่องมือช่วยสอนที่จำเป็นในการสอน ถ้ามีระบบบริหารจัดการเรียนการสอนตามที่กล่าวมานี้ อาจารย์ผู้สอนก็สามารถจัดทำเอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอนและแสดง ผลการสอนสอดคล้องกับแนวทางการประเมินผล การสอนของ ก.พ.อ.

การบริหารหลักสูตรตามแนว TQF เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และมีการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น จะต้องมีความร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่ประธานหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนรายวิชาในหลักสูตรทุกคน หัวหน้าภาควิชา คณบดี และอธิการบดี โดยเฉพาะอาจารย์ผู้สอนทุกคนต้องให้ความร่วมมือในการจัดทำ มคอ. 3 - มคอ. 5 และ มคอ. 4 - มคอ.6 ตามรูปแบบและเงื่อนไขเวลาที่กำหนด เพื่อให้ประธานหลักสูตรและคณะกรรมการหลักสูตร (อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร) สามารถจัดทำ มคอ. 7 ได้ตามเงื่อนไขเนื่องจาก มคอ. ทุกฉบับถูกกำหนดระยะเวลาที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ เป็นตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิโดย มคอ. ทุกฉบับต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนด และยังมีตัวบ่งชี้อื่นๆ ที่ผู้เกี่ยวข้องทุกคนต้องร่วมมือกัน (ดูภาคผนวก) มิฉะนั้นหลักสูตรจะไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

ตามที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า หากอาจารย์ผู้เกี่ยวข้องในการบริหารหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของ TQF นอกจากจะทำให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ตามความคาดหวังของหลักสูตรแล้ว อาจารย์สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินในแต่ละขั้นตอนของระบบ TQF มาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการตามเส้นทางอาชีพ TQF ก็จะแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้อาจารย์เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทั้งในศาสตร์สาขา/สาขาวิชาที่รั้งเรียนมา และเทคนิคการถ่ายทอดความรู้รวมทั้งการวัดและประเมินผล ทำให้ได้รับการยอมรับว่าเป็นอาจารย์มืออาชีพ

ตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

1. อาจารย์ประจำหลักสูตรอย่างน้อยร้อยละ 80 มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผนติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร
 2. มีรายละเอียดของหลักสูตรตามแบบ มคอ. 2 ที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติหรือมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา (ถ้ามี)
 3. มีรายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ตามแบบ มคอ. 3 และ มคอ. 4 อย่างน้อยก่อนการเปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษาให้ครบทุกรายวิชา
 4. จัดทำรายงานผลการดำเนินการของรายวิชา และรายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ตามแบบ มคอ. 5 และ มคอ. 6 ภายใน 30 วันหลังสิ้นสุดภาคการศึกษาที่เปิดสอนให้ครบทุกรายวิชา
 5. จัดทำรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรตามแบบ มคอ. 7 ภายใน 60 วันหลังสิ้นสุดปีการศึกษา
 6. มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดใน มคอ. 3 และ มคอ. 4 (ถ้ามี) อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา
 7. มีการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน กลยุทธ์การสอน หรือการประเมินผลการเรียนรู้จากผลการประเมินการดำเนินงานที่รายงานใน มคอ. 7 ปีที่แล้ว
 8. อาจารย์ใหม่ (ถ้ามี) ทุกคนได้รับการปฐมนิเทศหรือคำแนะนำด้านการจัดการเรียนการสอน
 9. อาจารย์ทุกคนได้รับการพัฒนาทางวิชาการและ/หรือวิชาชีพ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
 10. จำนวนบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน (ถ้ามี) ได้รับการพัฒนาวิชาการหรือวิชาชีพไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ต่อปี
 11. ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาปีสุดท้าย/บัณฑิตใหม่ที่มีต่อคุณภาพหลักสูตรเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.5 จากคะแนนเต็ม 5.0
 12. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิตใหม่ เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.5 จากคะแนนเต็ม 5.0
- สถาบันอุดมศึกษาอาจกำหนดตัวบ่งชี้เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับพันธกิจ วัตถุประสงค์ของสถาบันฯ หรือกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานที่สูงขึ้น เพื่อการยกระดับมาตรฐานของตนเอง โดยกำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร

ผลการประเมิน

ผลการประเมินคุณภาพภายในตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดอยู่ในระดับดี หมายถึง มีการดำเนินการตัวบ่งชี้ที่ 1 – 5 ครบถ้วน และอย่างน้อยร้อยละ 80 ของตัวบ่งชี้ที่ถูกประเมินในปีที่ประเมิน

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552** (เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม).
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). **ประกาศ ก.พ.อ. เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์.** (เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม).